

Hormonak borborka

Jakoba Errekondo

jakoba@bizibartztea.eus

Lehengo astean nioen, landare asko ugaltzeko sasoian gara. Batzuk errazak dira, hain zuzen ugaltzeko bereziki sortutako zatiak baitituzte: tuberkulua, erraboila, herrestadarra... Hala ere, horietakoren bat ez duen edozein landareekin saiatzeko ere ez da haxe sasoi txarrena. Berez ugaltzeko ez badira ere, hostoa edo adarra, esate baterako, landare berri bat sortzeko gaitzat balia ditzakegu.

Ugaltzeko zatiak ez diren horiek aldaxka edo eskeje gisa landu behar dira. Oinarria sinplea da, garun hutsez ulertzen da: aldaxka egiteko hostoa edo adarra landare amari kendu egiten diogu. Kentzeko ebaki edo moztu egiten da. Ebaki horrek zauri bat sortzen eta uzten dio bai amari bai kendutako hosto-adarrari. Zauri horiek itxi egin behar ditu landareak. Zauriak ixteko zelula berriak sortu behar dira ebakiondoa ondo orbaintzeko. Zelula berriak sortzeko zauriaren inguruan hormonak pilatu behar dira. Zelula berriak sortzeko orduan, landare puskak aldamenean lurra dagoela sumatzen badu, orbaina eratzearekin batera

Berez ugaltzeko ez badira ere, hostoa edo adarra balia ditzakegu landare berri bat sortzeko.

sustraiak emango ditu. Horratx itsatsitako aldaxka edo eskejea. Errotutakoan, kimu berria luzatzen hasiko da: ondo etorri, landare berria. Betiere amaren berdina; berdin-berdina. Amaren klona, haren zati batetik sortua baita.

Aldaxkatik landare berria sortze hori errazago egiten dute gazteek. Hazi eta hazi ari direnez, hormona aukera dute, borborka. Landarearen indarrak piltzen diren punttako adarrak eta hostoak dira egokienak.

Ugaltzeko era hori ia edozein landareekin erabil dezakegu, neguaren amaieratik hasi eta udaren amaiera arte. Adarrak erabiltzea ohikoa egiten bazaigu

ere, hostoak antzatztea bitxia da gehienontzat. Aise asko egiten da ba! Etxe barruko landare ugariaren hostotik landare berriak sortzea erraza da: *Begonia rex*, etxeberriak (*Echeverria sp.*), sansebiar (Sansevieria sp.), gloxinia Brasildarra (*Sinningia speciosa*), peperomiak (*Peperomia sp.*) eta abar. Landare amari hostoak kendu. Handiak badira zatitu, txikiak osorik; lur gainean jarri. Txorrenaren edo ebakiaren aldean lur pixka bat eman. Toki epel eta argi batean eduki, plastiko garden batekin estalita. Estalki hori tarteka ireki. Hormonak di-tuen urez ureztatu. Hori egiteko era hurrengo lezioan... ■

IRAKURLEAK GALDEZKA

Galderaren bat egin edo gairen bat proposatu nahi badiguzu, bidali mezua landareak@argia.eus helbidera eta orrialde honetan bertan irakurri ahal izango duzu erantzuna.

Kaixo Jakoba. Gaur seme zaharrena, Zubietako parajeetan barna ibiltzera joan da, eta bueltakoan kontatu dit ezezagun zitzaion arbola bat ikusi

duela; adartxo bat ere ekarri dit, hostoak eta "fruitua" ikus nitzan. Nik ez diat asmatzen zein ote den zuhaitz hau, pentsatzen dut haltzarekin zerikusia izanen duela, baina ez dut *Alnus* familian horrelakorik aurkitzen. Zalantza argituko?

Edorta Murua (Zubieta, Nafarroa)

Kaixo Edorta. Bai, haltza da, haltz italiarra edo napolitarra deitzen zaio: *Alnus cordata*. Hegoaldekoa da, izenak garbi dio... Ongi izan.